

Series TYM

SET - 4

कोड नं. **52**
Code No.

रोल नं.

Roll No.

परीक्षार्थी कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर अवश्य लिखें।

Candidates must write the Code on the title page of the Answer-Book.

- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 12 हैं।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर लिखें।
- कृपया जाँच कर लें इस प्रश्न-पत्र में 14 प्रश्न हैं।
- कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 15 मिनट का समय दिया गया है। प्रश्न-पत्र का वितरण पूर्वाह्न में 10.15 बजे किया जायेगा। 10.15 बजे से 10.30 बजे तक छात्र केवल प्रश्न-पत्र को पढ़ेंगे और इस अवधि के दौरान वे उत्तर-पुस्तिका पर कुछ भी नहीं लिखेंगे।
- Please check that this question paper contains 12 printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 14 questions.
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

संस्कृतम्

SANSKRIT

अवधि : : होरात्रयम्

निर्धारित समय : 3 घण्टे

Time allowed : 3 hours

पूर्णाङ्कः : 80

अधिकतम अंक : 80

Maximum Marks : 80

खण्ड: क :	अपठितांश-अवबोधनम् (अपठितांश-अवबोधन)	10 अङ्कः
Section A :	Unseen Reading Comprehension	10 Mrks
खण्ड: ख :	रचनात्मककार्यम् (रचनात्मक-कार्य)	15 अङ्कः
Section B :	Writing Skills	15 Marks
खण्ड: ग :	अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (अनुप्रयुक्त व्याकरण)	25 अङ्कः
Section C :	Applied Grammar	25 Marks
खण्ड: घ :	पठित-अवबोधनम् (पठित-अवबोधन)	30 अङ्कः
Section D :	Reading Comprehension	30 Marks

निर्देशाः :

Instructions :

(i) अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।

इस प्रश्न-पत्र में चार खण्ड हैं ।

The question paper has four sections.

(ii) प्रत्येक खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि ।

प्रत्येक खण्ड के उत्तर एक ही जगह पर क्रम से लिखने होंगे ।

The answers to each section must be written at one place.

(iii) प्रश्नसंख्या प्रश्नपत्रानुसारम् अवश्यमेव लेखनीया ।

प्रश्न-पत्र के अनुसार प्रश्न-संख्या अवश्य ही लिखनी होगी ।

Write the question number according to the question paper.

(iv) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।

सभी प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखिए ।

Answer all the questions in Sanskrit.

अपठितांश - अवबोधनम् (अपठितांश - अवबोधन)

Unseen Reading Comprehension

1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत :

निम्नलिखित अनुच्छेद को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में दीजिए :

Read the following passage and answer the given questions in Sanskrit :

अतिविशालं खलु संस्कृतसाहित्यम्। वैदिककालाद् आरभ्य अद्य यावत् प्रतिदिनं विभिन्नैः लेखकैः नाना विषयान् आधृत्य स्वरचनाभिः अस्य शोभा परिवर्धते। प्रायः लोकाः मन्यन्ते यत् संस्कृतसाहित्ये आध्यात्मिकग्रन्थानां बाहुल्यं वर्तते। परम् एतत् आंशिकं सत्यम्। आध्यात्मिकसाहित्यातिरिक्तम् अत्र नानाविषयकाः रचनाः प्राप्यन्ते। यथा - चिकित्साविषयकम् आयुर्वेदसाहित्यम्, यद्धि विश्वस्य प्राचीनतमचिकित्सापद्धतिं सन्धारयति। खगोलशास्त्रे वराहमिहिररचिता बृहत्संहिता। योगशास्त्रस्य तु उद्गमस्थली एव भारतम्। अत्र महर्षिपतञ्जलिविरचितं योगशास्त्रम् अतिप्राचीनम्। स्थापत्यकलाक्षेत्रे समराङ्गणसूत्रधारः। व्याकरणशास्त्रे पाणिनिविरचिताम् अष्टाध्यायीं वीक्ष्य पाश्चात्यजगत् भारतीयप्रज्ञां प्रणमति। एतादृशं विशालं साहित्यं न कस्यामपि अन्यभाषायाम् उपलभ्यते।

प्रश्नाः -

- (i) एकपदेनोत्तरत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

एक शब्द में उत्तर दीजिए -

Answer in one word -

(क) कां वीक्ष्य पाश्चात्यजगत् भारतीयप्रज्ञां प्रणमति?

(ख) संस्कृतसाहित्ये केषां बाहुल्यं वर्तते?

(ग) वराहमिहिरः किं रचितवान्?

(घ) ग्रन्थाः इत्यर्थे किं पदमत्र प्रयुक्तम्?

- (ii) पूर्णवाक्येनोत्तरत -

$2 \times 2 = 4$

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए -

Answer in a complete sentence -

(क) अद्य यावत् विभिन्नैः लेखकैः किं क्रियते?

(ख) कस्यामपि अन्यभाषायां किं नोपलभ्यते?

- (iii) प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए -

Choose and write the appropriate answer from the given options.

(क) 'संस्कृतसाहित्यम्' इत्यस्य विशेषणं किम्?

(अ) सत्यम्

(ब) योगशास्त्रम्

(स) अतिविशालम्।

(ख) 'पूर्णरूपेण' इत्यस्य किं विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(अ) बाहुल्यम्

(ब) आंशिकम्

(स) विशालम्।

(ग) 'मन्यन्ते' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

(अ) लोकाः (ब) पाश्चात्यजगत् (स) बाहुल्यम्।

(घ) 'मेधाम्' इत्यर्थे किं पर्यायपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(अ) विमानशास्त्रम् (ब) प्रज्ञाम् (स) विषयान्।

(iv) अस्य अनुच्छेदस्य कृते उपयुक्तं शीर्षकं संस्कृतेन लिखत।

2

इस अनुच्छेद के लिए उपयुक्त शीर्षक संस्कृत में लिखिए।

Write the appropriate title for this passage in Sanskrit.

खण्ड: ख (Section B)

15 अङ्काः

रचनात्मककार्यम् (रचनात्मक कार्य)

Writing Skills

2. स्वपितरं प्रति लिखितम् अधःपत्रं मञ्जूषाप्रदत्तशब्दैः पूरयित्वा पुनः लिखत -

1/2x10=5

पिताश्री को लिखे गए निम्नलिखित पत्र को मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से पूर्ण कर पुनः लिखिए-

Complete the following letter, written to your father with the help of the words given in the box and rewrite the same.

गोदावरीछात्रावासात्

दिनाङ्कः

माननीयाः पितृवर्याः !

सादरं (i) _____

अत्र कुशलं तत्राप्यस्तु। मम (ii) _____ समाप्ता। परीक्षापत्राणि अतिशोभनानि जातानि। परीक्षा परिणामश्च (iii) _____ प्रथमसप्ताहे उद्घोषयिष्यते। अत्रान्तरे, अस्माकं विद्यालयस्य (iv) _____ अस्मान् शैक्षणिकभ्रमणाय मुम्बईतः नातिदूरे एकस्मिन् (v) _____ स्थिताम् एलोरा-गुहां प्रति (vi) _____। अत्र प्राचीनानि शिवमन्दिराणि सन्ति। अहमपि तत्र गन्तुम् (vii) _____। एतदर्थम् अस्माभिः (viii) _____ रूप्यकाणि दातव्यानि सन्ति। कृपया (ix) _____ उपर्युक्तां राशिं सम्प्रेष्य माम् अनुगृहीतां कुर्वन्तु। गृहे सर्वेभ्यः मम (x) _____ निवेदनीयः।

भवतां प्रियपुत्री

मदालसा

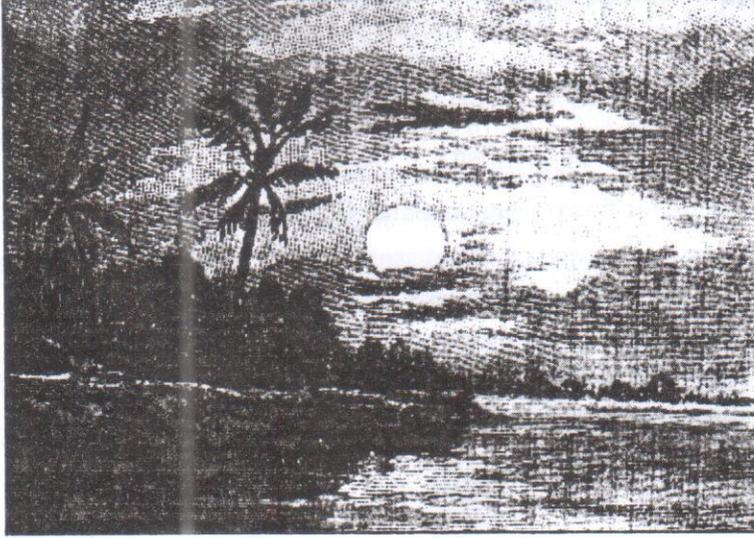
मञ्जूषा-

प्रणामाञ्जलिः, अध्यापकाः, धनादेशद्वारा, पञ्चशतम्, द्वीपे, इच्छामि, नेष्यन्ति, प्रणमामि, आगामिमासस्य, अर्धवार्षिकपरीक्षा।

3. अधः प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां साहाय्येन पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत - 2x5=10

नीचे दिए गए चित्र का वर्णन मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से पाँच संस्कृत वाक्यों में कीजिए -

Describe the following picture in five Sanskrit sentences with the help of the words given in the box below :

मञ्जूषा -

चन्द्रः, उदेति, नारिकेलवृक्षाः, नदी, नदीतटे, अनेके, वृक्षाः, आकाशे, मेघाः, खगाः, स्वनीडेषु, प्रविष्टाः।

अथवा (OR)

मञ्जूषाप्रदत्तशब्दानां साहाय्येन निम्नलिखितं विषयम् अधिकृत्य पञ्चभिः संस्कृतवाक्यैः एकम् अनुच्छेदं लिखत - 2x5=10

मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से निम्नलिखित विषय पर पाँच संस्कृत वाक्यों में एक अनुच्छेद लिखिए -

Write a paragraph in five Sanskrit sentences on the following topic with the help of the words given in the box.

“गङ्गा”

मञ्जूषा -

हिमालयात्, भगीरथेन, भागीरथी, अलकनन्दया, तीर्थस्थानानि, नगराणि, वाराणसी, बंगालसागरे, कुम्भमेलकम्, उद्योगानाम्, अपशिष्टम्, प्रयागतीर्थे, यमुनया, साकम्, हुगली।

अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (अनुप्रयुक्त व्याकरण)

Applied Grammar

4. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कृत्वा लिखत - 1x4=4

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों में सन्धि अथवा सन्धिविच्छेद करके लिखिए -

Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining sandhis.

(क) संगः तेषु+उपजायते।

(ख) मन्दं मन्दं वहति पो+अनः।

(ग) वेदानां सामवेदोऽस्मि।

(घ) वयं जगत्+नाथं प्रणमामः।

5. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत - 1x4=4

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों का समास अथवा विग्रह दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए -

Choose and write the correct compounded or expounded forms of the underlined words in the following sentences.

(क) ज्वलन् मेषः अश्वशालां प्रविशति।

(अ) अश्वैःशाला (ब) अश्वानां शाला, ताम् (स) अश्वानां शाला यस्याम्।

(ख) यथोचितं क्रियताम् - इति राज्ञा आदिष्टम्।

(अ) यथा+उचितम् (ब) उचितम् अनतिक्रम्य (स) उचिता यथा।

(ग) मम लोकयात्रा निर्गता बाधा यस्याः सा स्यात्।

(अ) निर्गतबाधा (ब) निर्बाधा (स) निर्गताबाधा।

(घ) कस्यापि अहितं न कुर्यात्।

(अ) न+हितम् (ब) अहि+तम् (स) न हितं यस्मिन्।

6. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृतिप्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत - 1x4=4

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों के प्रकृति प्रत्ययों को जोड़कर या पृथक् करके उचित उत्तर विकल्पों में से चुनकर लिखिए -

Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining suffixes to roots or words, selecting the correct answer from the options given below.

(क) मया कुत्र स्थातव्यम्?

(अ) स्था+क्तवत् (ब) स्था+तव्यत् (स) स्था+अनीयर्।

(ख) मणीनाम् आभया तस्य गृहं भास्+शानच् अभवत्।

(अ) भासशानम् (ब) भासमानम् (स) भासन्तम्।

- (ग) श्री+मतुप् रामचन्द्रः कुरुक्षेत्रे निवसति।
 (अ) श्रीमती (ब) श्रीमान् (स) श्रीसम्पन्नः।
 (घ) वाणी रसवती यस्य।
 (अ) रस+क्तवतु (ब) रस+तव्यत् (स) रस+मतुप्।

7. अधोलिखितं संवादं मञ्जूषायां प्रदत्तैः पदैः वाच्यपरिवर्तनं कृत्वा पूरयित्वा च पुनः लिखत - 1x3=3
 अधोलिखित संवाद को मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से वाच्य परिवर्तन करते हुए सम्पूर्ण संवाद पुनः लिखिए -

Fill in the following dialogue by choosing the right words as per rules of voice.

- माता - शकुन्तले! किं त्वं पाठं पठसि?
 शकुन्तला - आम्, मया _____ पठ्यते।
 शिक्षकः - किं रमा लेखं लिखति?
 छात्राः - आम्, _____ लेखः लिख्यते।
 माता - तव भ्रात्रा किं _____ ?
 शकुन्तला - मम भ्राता पठति।

मञ्जूषा -

क्रियते, पाठः, रमया।

8. अधोलिखितदिनचर्यायां रिक्तस्थानानि कालबोधकशब्दैः पूर्यन्ताम् - 1/2x4=2
 अधोलिखित दिनचर्या में रिक्त स्थानों की पूर्ति कालबोधक शब्दों से कीजिए -
 Rewrite the daily routine using Sanskrit words in place of figures.
 (क) अहम् 9.00 प्रातराशं करोमि।
 (ख) मम जनकः मध्याह्ने 2.00 फलानां रसं गृह्णाति।
 (ग) तव भ्राता सायं 5.30 क्रीडनार्थं गच्छति।
 (घ) रविः रात्रौ 11.00 न्यूयार्कनगरं यास्यति।

9. अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि मञ्जूषाप्रदत्तैः उचितैः अव्ययपदैः पूरयित्वा लिखत - 1x4=4
 निम्नलिखित वाक्यों में रिक्त स्थानों की पूर्ति मञ्जूषा में दिए गए अव्यय पदों के द्वारा कीजिए -
 Fill in the blanks in the following sentences with appropriate indeclinable words given in the box.

- (क) _____ धर्ममतिः सर्वं वृत्तान्तं निवेद्य उच्चैः अक्रन्दत्।
 (ख) तरङ्गिणी _____ च लोहिताख्या।
 (ग) अन्यस्मिन् दिने स मेषः _____ महानसं प्रविशति तावत् सूपकारेण ताडितः।
 (घ) अस्य याचना _____ मा अस्तु।

मञ्जूषा -

वृथा, सम्प्रति, यावत्, यत्र।

10. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदम् अशुद्धम् अस्ति। अशुद्धं पदं संशोध्य पुनः लिखत - 1x4=4

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पद अशुद्ध है। अशुद्ध पद को संशोधित कर पुनः लिखिए -

Correct the underlined incorrect words in the following sentences.

- (क) यूयं विद्यालयं कुतः गच्छसि?
(ख) रमा सर्वे फलानि आदाय आगच्छति।
(ग) हयः अहं विद्यालयं गमिष्यामि।
(घ) किं बालकः कन्दुकक्रीडायां रता अस्ति?

खण्ड: घ (Section D)

30 अङ्काः

पठित-अवबोधनम् (पठित-अवबोधन)

Reading Comprehension

11. अधोलिखितं गद्यांशं, पद्यं, नाट्यांशं च पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत -

निम्नलिखित गद्यांश, पद्य तथा नाट्यांश को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखिए -

Read the following prose, poetry and drama passages and answer the given questions in Sanskrit.

(i) गद्यांशः -

मम कलनस्य तु आधारः सूर्य एव। सूर्यस्य द्वे गती उत्तरायणं दक्षिणायनं च। प्रत्येकम् अयनस्य अवधिः षण्मासाः। भारतीयमासानां नामानि नक्षत्रनामभिः सम्बद्धानि। पूर्णिमायां यत् नक्षत्रं भवति तेनैव नाम्ना तस्य मासस्य नाम भवति। यथा चैत्रे मासे पूर्णिमा चित्रनक्षत्रयुता भवति, अतः तस्य मासस्य नाम 'चैत्रः' भवति।

प्रश्नाः -

(क) एकपदेन उत्तरत -

1x2=2

एक शब्द में उत्तर दीजिए -

Answer in one word.

(अ) सूर्यस्य कति गती स्तः?

(ब) भारतीयमासानां नामानि कैः सम्बद्धानि?

(ख) पूर्णवाक्येनोत्तरत -

2x1=2

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए -

Answer in a complete sentences.

भारतीयमासेषु चैत्रमासः इति नाम कुतः कथ्यते?

(ग) प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत -

1/2x4=2

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए -

Choose and write the appropriate answer from the given options,

(अ) 'अमावस्या' इति पदस्य किं विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(I) चैत्रे (II) उत्तरायणम् (III) पूर्णिमा।

(ब) 'तेनैव नाम्ना' इत्यत्र 'तेन' इति सर्वनामपदं कस्मै प्रयुक्तम्?

(I) सूर्याय (II) पूर्णिमायै (III) नक्षत्राय।

(स) 'सहस्रांशुः' इत्यर्थे किं पर्यायपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(I) नक्षत्रम् (II) सूर्यः (III) उत्तरायणम्।

(द) 'नामानि' इति पदस्य विशेषणं किम्?

(I) प्रत्येकम् (II) सम्बद्धानि (III) चित्रानक्षत्रयुता।

(ii) पद्यम् -

त्यक्त्वा धर्मप्रदां वाचं परुषां योऽभ्युदीरयेत्।

परित्यज्य फलं पक्वं भुङ्क्तेऽपक्वं विमूढधीः ॥

प्रश्नाः -

(क) एकपदेन उत्तरत -

एक शब्द में उत्तर दीजिए -

Answer in one word.

(अ) अपक्वं फलं कः भुङ्क्ते?

(ब) पक्वं फलं कः त्यजति?

1x2=2

(ख) पूर्णवाक्येनोत्तरत -

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए -

Answer in a complete sentences.

विमूढधीः किं कुरुते?

2x1=2

(ग) प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत -

1/2x4=2

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए -

Choose and write the appropriate answer from the given options.

(अ) श्लोके 'आदाय' इत्यस्य कृते किं विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(I) त्यक्त्वा (II) परुषाम् (III) भुङ्क्ते।

(ब) 'परुषाम्' इति पदस्य विशेष्यपदं किम्?

(I) पालम् (II) वाचम् (III) परित्यज्य।

(स) 'अभ्युदीरयेत्' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

(I) यः (II) धर्मप्रदाम् (III) विमूढधीः।

(द) 'वाणीम्' इत्यस्य किं समानार्थकपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(I) परुषाम् (II) अपक्वम् (III) वाचम्।

(iii) नाट्यांशः -

“काकः - अहो अज्ञानं भवत्याः। अरे! यस्य गृहस्य भित्तौ स्थित्वा आलपामि, जनाः प्रियस्य आगमनसंकेतं मत्वा हृष्यन्ति। किं बहुना। अहं तु एतादृशः सत्यप्रियः यत् मातरः शिशून् कथयन्ति - “अनृतं वदसि चेत् काकः दशेत्।” अस्माकम् ऐक्यं तु जगत्प्रसिद्धम्। सर्वथा जागरूकोऽहं छात्राणां कृते आदर्श एव।”

प्रश्नाः -

(क) एकपदेन उत्तरत -

1x2=2

एक शब्द में उत्तर दीजिए -

Answer in one word.

(अ) काकः केषां कृते आदर्शः?

(ब) मातरः कान् कथयन्ति?

(ख) पूर्णवाक्येनोत्तरत -

2x1=2

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए -

Answer in a complete sentences.

भित्तौ स्थितस्य काकस्य आलपनं श्रुत्वा लोकाः कुतः हृष्यन्ति?

(ग) प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत -

1/2x4=2

दिष्टां विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए -

Choose and write the appropriate answer from the given options,

(अ) 'असत्यम्' इति पदस्य कृते किं पर्यायपदम् अत्र प्रयुक्तम्?

(I) अज्ञानम् (II) अनृतम् (III) आदर्शः।

(ब) 'ऐक्यम्' इत्यस्य विशेषणपदं किम्?

(I) अज्ञानम् (II) जगत्प्रसिद्धम् (III) संकेतम्।

(स) 'हृष्यन्ति' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

(I) शिशून् (II) काकः (III) जनाः।

(द) 'पितरः' इति पदस्य किं विलोमपदमत्र प्रयुक्तम्?

(I) जनाः (II) मातरः (III) शिशून्।

12. रेखाङ्कित-पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

1x4=4

रेखांकित पदों के आधार पर प्रश्न निर्माण कीजिए -

Frame the questions on the basis of underlined words.

(i) मम केकारवं श्रुत्वा कोकिलः लज्जते।

(ii) मेषस्य सूपकाराणां च कलहम् अवेक्ष्य वानरयूथपतिः अचिन्तयत्।

(iii) एकदा राजा सरोवरस्य समीपे विहरति स्म।

(iv) मातरः शिशून् कथयन्ति।

13. मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा अधोलिखितश्लोकद्वयस्य अन्वयं पूरयत -

मञ्जूषा में से समुचित पद चुनकर निम्नलिखित दोनों श्लोकों के अन्वय को पूर्ण कीजिए -

Complete the prose order of the following two shlokas by choosing the appropriate words given in the box.

(क) शक्रोऽहमस्मि देवेन्द्रस्त्वत्समीपमुपागतः।

1/2x4=2

वरं वृणीष्व राजर्षे! यदिच्छसि तदुच्यताम्॥

अन्वयः - राजर्षे! (i) _____ देवेन्द्रः (ii) _____ त्वत्समीपम् उपागतः

(iii) _____ वरं वृणीष्व, यत् (iv) _____ तत् उच्यताम्।

(ख) पापिनाञ्च सदा दुःखं, सुखं वै पुण्यकर्मणाम्। एवं स्थिरतरं ज्ञात्वा साधुवृत्तिं समाचरेत्॥

1/2x4=2

अन्वयः - सदा (i) _____ दुःखम् (ii) _____ च वै सुखम्। एवं (iii) _____ ज्ञात्वा (iv) _____ समाचरेत्॥

मञ्जूषा -

पापिनाम्, अहम्, स्थिरतरम्, पुण्यकर्मणाम्, शक्रः, साधुवृत्तिम्, इच्छसि, अस्मि।

14. अधोलिखितकथनानां समुचितं भावं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत -

निम्नलिखित कथनों का समुचित भाव विकल्पों में से चुनकर लिखिए -

Choose and write the correct gist of the following sentences from the given options.

(क) सः सव्येन पाणिना चक्रं गृहीतवान्।

(अ) जलेन (ब) हस्तेन (स) पादेन।

(ख) न जानाति भवान् द्रौणेः चपलां प्रकृतिम्।

(अ) स्वभावम् (ब) मनोविकारम् (स) प्रच्छन्नम्।

(ग) कश्चित् उद्दण्डः बालकः उवाच।

(अ) विनम्रः (ब) धृष्टः (स) दण्डी।

(घ) न वयं भोगान् विहाय अटव्यां रूक्षफलानि खादिष्यामः।

(अ) अपोहः (ब) अवक्रता (स) वने।

- 000 -